

Gotowość placówek specjalnych i ogólnodostępnych do współpracy w zakresie wsparcia kadry przedszkoli i szkół ogólnodostępnych w pracy z grupą/klasą zróżnicowaną

dr hab. Beata Jachimczak prof. UAM

Edukacja grup zróżnicowanych – nowe wyzwania dla praktyki edukacyjnej :

- Budowanie wspólnoty edukacyjnej (nauczyciele, uczniowie, rodzice, inni pracownicy szkoły) poprzez promowanie modelu szkoły jako organizacji uczącej się, nastawionej na doskonalenie i rozwój **Każdego**.
- Rozwój świadomości społecznej i obywatelskiej w kontekście rozwijania kompetencji dziecka ale również osób, które będą decydować o jego rozwoju na wszystkich poziomach ekosystemu.
- Przyjęcie tezy, że **„dziecko o IPE/SPE przebywające w środowisku ustawicznie doskonalącym się , samo będzie coraz bardziej kompetentne”** (W. Pilecka, 2009, s. 35)

Filozofia inkluzji edukacyjnej

(za Chrzanowska 2021)

W większości krajów podobne jest rozumienie edukacji włączającej

Wśród głównych cech szkoły włączającej, wymienia się:

1. **wsparcie środowiskowe** (*supportive environment*),
2. **uczestnictwo i partycypację** (*opportunities to participate*),
3. **pozytywne relacje społeczne** (*positive relationships*) i **poczucie kompetencji** (*feelings of competence*) (Gallagher, Bennett, 2015)

Postrzeganie edukacji włączającej przez nauczycieli i rodziców (Jachimczak, 2020)

z opinii nauczycieli

„im wyższy etap kształcenia tym trudniej połączyć działania dydaktyczne ze wsparciem ucznia ze SPE... należałoby nie tylko nas wyposażyć w kompetencje z tego zakresu ale zatrudnić w szkołach pedagogów od włączania aby mogli służyć konsultacjami, może superwizjami w naszej pracy” (N LO)

„w toku studiów nie było zajęć z zakresu diagnozowania i pracy z dzieckiem ze SPE a teraz wymaga się od nas tych umiejętności...należy zapewnić nauczycielom możliwość doskonalenia w tym zakresie finansowanego przez państwo”(N SP)

z opinii rodziców

„kontakt z nauczycielami przedmiotu w większości jest niesatysfakcjonujący... fikcją są IPET-y i nie sposób wygzekwować pracy spersonalizowanej... może należałoby powiązać awans zawodowy z doskonaleniem w zakresie edukacji włączającej”

„nauczyciele nie chcą z nami rozmawiać, nie interesują ich nasze doświadczenia i umiejętności w pracy z dzieckiem... należy zadbać o ich kompetencje w zakresie budowania koalicji na rzecz ucznia ze SPE i wsparcia dla rodziców”

Potrzeba wsparcia zewnętrznego

- Szkoły mogą i powinny sięgać po wsparcie zewnętrzne. Instytucje, które obecnie na co dzień wspierają szkołę w dokonywaniu diagnozy i udzielaniu wsparcia uczniom to poradnie psychologiczno-pedagogiczne;
- Konieczne jest dodatkowe wsparcie merytoryczne ze strony placówek szkolnych – specjalnych. Stąd projekt tworzenia Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą, do którego Państwa zapraszamy. Z projektu pilotażowego wiemy, że to rozwiązanie pozwala na wykorzystanie zasobów tych szkół we wspieraniu szkół i przedszkoli ogólnodostępnych.

Współpraca/partnerstwo szkół specjalnych i ogólnodostępnych

(Gajdzica, Bełza-Gajdzica, 2021, s.268)

- Współpraca/partnerstwo obu typów placówek jest śladowe i ogranicza się przede wszystkim do działań współorganizowania wydarzeń ludycznych, promocyjnych, ewentualnie kreujących pożądane postawy wobec osób z niepełnosprawnościami.
- Autentyczna współpraca w zakresie tworzenia sieci wsparcia metodycznego, współdziałania w zakresie kreowania programów edukacyjno-terapeutycznych, rozwiązywania (lub zapobiegania) konkretnych problemów wychowawczych i edukacyjnych, tworzenia ścieżek rozwoju uczniów, diagnozowania, czy realizowania wspólnych projektów edukacyjnych **praktycznie nie istnieje.**

Gotowość do współpracy – stan czy proces?

Gotowość

- stan należytego przygotowania do czegoś;
- stan, w którym człowiek czuje się przygotowany do podjęcia określonych czynności lub zadań;

- Współpraca
- działalność prowadzona wspólnie przez jakieś osoby, instytucje
- wspólne funkcjonowanie wraz z innymi elementami w ramach całości (tu systemu)

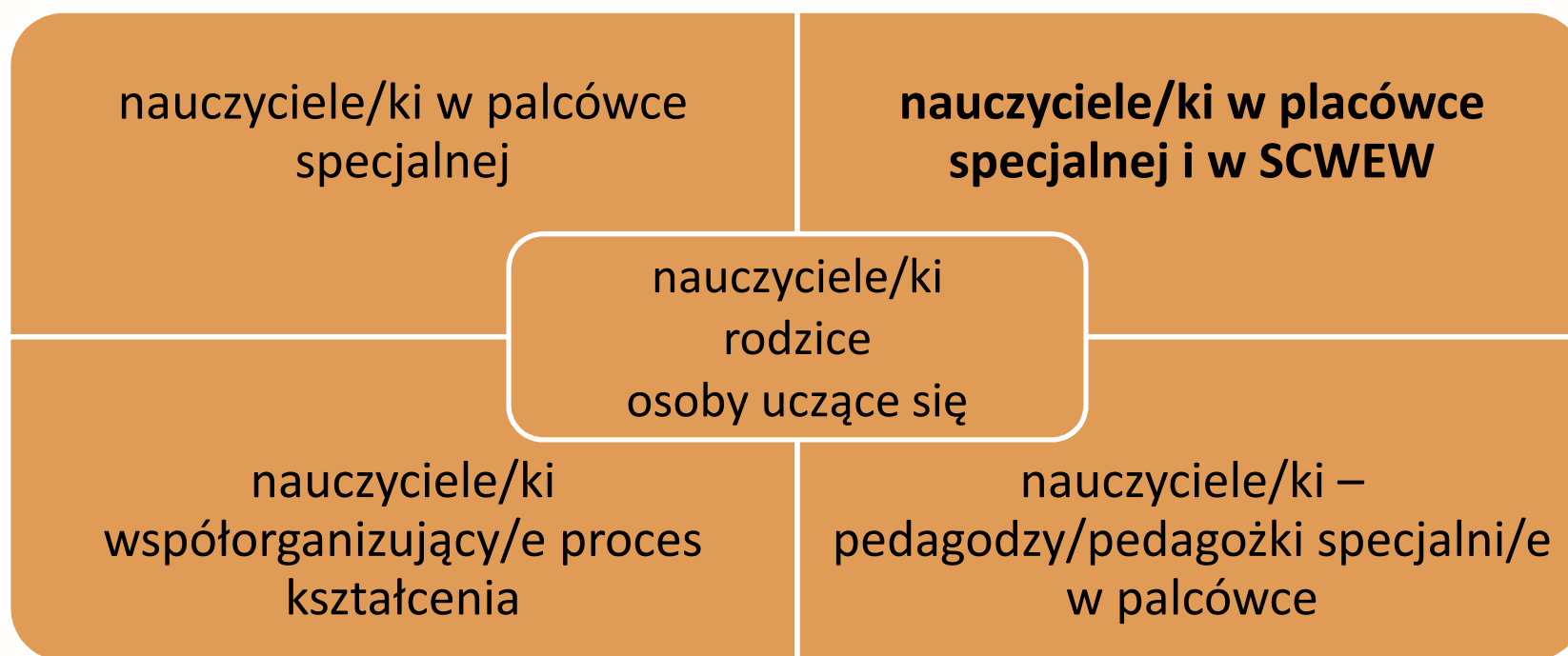

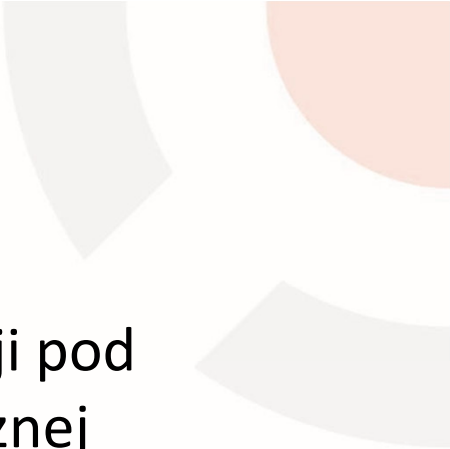

Obszary wymagające zmian w szkole dla każdego - w czym mogą wspierać SCWEW-Y:

- **szkoła dla każdego** – czy i w jakim kierunku należy zmieniać szkołę? (poznanie potrzeb, aspiracji edukacyjnych oraz zainteresowań ucznia a przede wszystkim indywidualnych możliwości ich zaspokajania),
- **współczesna dydaktyka** (indywidualizowane konstruowanie wiedzy, aktywność polisensoryczna, tworzenie warunków do uczenia się dla każdego ucznia), projektowanie uniwersalne, nowe technologie i wsparcie techniczne
- **relacje jako podstawa** budowania środowiska zmiany otwartej na różnorodność potrzeb i możliwości (sieci wsparcia),
- **diagnozowanie i projektowanie** ocena funkcjonalna jak punkt wyjścia do tworzenia i wdrażania programów edukacyjno-terapeutycznych, wspierających osiągnięcia uczniów oraz oferty rozwijającej zainteresowania i uzdolnienia.

Jakie zasoby osobowe i gdzie:

Obszary, które powinny podlegać głębszej refleksji pod kątem sprostania zadaniom placówki specjalistycznej wspierającej edukację włączającą:

1. przywództwo i zarządzanie
2. komunikowanie się, współpraca oraz budowanie relacji
3. inicjatywność i osiągnięcie celów oraz rozwój ludzi i organizacji.

Indeks dla edukacji włączającej wskazuje, że:

(Tony Booth i Mel Ainscow, 2002, s. 10-15)

- rozwój placówki w kontekście włączania, nie może być procesem mechanicznym,
- wprowadzane zmiany powinny wynikać z budowania powiązań między wartościami, emocjami oraz czynami,
- zmiany powinny stanowić efekt pogłębionej refleksji, analizy i planowania działań.

Również badania Pearla Barnes (2008) potwierdziły, że:

- mimo tego, że nie określono jednego wspólnego sposobu działania na rzecz edukacji włączającej, wśród nauczycieli, rodziców i osób zarządzających panowała powszechna zgoda, **że podejście oparte na pracy zespołowej bezpośrednio w szkołach oraz w innych instytucjach**, było skuteczne w zakresie wsparcia zarówno pojedynczych uczniów, jak i placówek oświatowych.

Wnioski z łódzkich doświadczeń współpracy SCWEW z placówkami

Zmiany mentalne i organizacyjne. Z czym wychodzimy – wnioski i rekomendacje

- Działania oparte na konkretach: nauczyciele przekonywali się, co i jak można zrobić, co szkoły zyskują
- Zbudowanie pozytywnego wizerunku szkół specjalnych = specjalistycznych
- Doświadczanie wspierających relacji – czym mogą być superwizje, zdjęcie „pancerza ochronnego”, możliwość pytania o wszystko
- Rodzice przekonali się, że szkoła może coś zaoferować (konsultacje, choć brak ciągłości w przypadku wejścia ekspertów)
- **Sieciowanie wsparcia – nawiązanie się relacji i duże znaczenie sieci współpracy**

(Jachimczak, Podgórska-Jachnik, Tomaszewska, 2023)

Placówki specjalne będące SCWEW-ami pokazały, że można zdefiniować i wzmocnić obszary gotowości i wdrożyć współpracę merytoryczną w zakresie edukacji dla wszystkich

Od czego zacząć?

1. zdefiniujcie swoją gotowość do bycia SCWEW
2. rozpoznajcie swoje zasoby (kompetencje)
3. powołajcie zespół, który będzie tworzył SCWEW.

Warto to zrobić aby zmieniać rzeczywistość edukacyjną!